

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

***Ciudadà Canalda*, la nova novel·la d'Isidre Grau amb «una autèntica lliçó de psicologia i de saviesa pràctica»**

És la tercera novel·la que l'escriptor de Cerdanyola publica amb Trípode.

Isidre Grau és un escriptor prolífic i amb una llarga trajectòria literària. Aquest any, a les portes de Sant Jordi, ens presenta ***Ciudadà Canalda***, una novel·la que explica la **història d'un ascens i un declivi** a partir de la figura d'un constructor del Berguedà, Romà Canalda, un personatge feréstec, contradictori i absorbit per una set personal insadollable que inevitablement ens recorda l'inoblidable Charles Foster Kane, protagonista de ***Citizen Kane***. L'autor comenta que «l'estampa d'aquell Orson Welles entre la joventut i el patetisme van ser una bona companyia per carregar d'humanitat Romà Canalda».

Arribem a Romà Canalda a través d'Eloi Boada, un periodista que l'abril del 2010 rep l'encàrrec d'una biografia del constructor Canalda, personatge mitificat i clau en el creixement de Montcerdà. Periodista i entrevistat, entre convulsions familiars, estableixen una relació cada cop més personal i una amistat que va aflorant i fluïnt d'una manera inesperada, fins que un imprevist interromp el projecte. Anys després, Eloi Boada decideix escriure tot el que sap de Romà Canalda. La seva narració s'endinsa lliurement tant en els diferents episodis del passat i els seus secrets més inconfessables com en els enigmes familiars viscuts aquells dies.

El **magnífic retrat dels personatges** i una trama molt ben definida i travada, sempre amb un rerefons intrigant, mantenen el lector expectant fins a un desenllaç sorprenent. Tal com comenta Xavier Pedrals, els **diàlegs, «directes i transparents»**, permeten endinsar-nos en un joc psicològic i savi que analitza d'una forma molt acurada les **relaciones humanes, especialment, l'amistat**.

Per altra banda, *Ciudadà Canalda* té un emplaçament prou important que cal destacar: Montcerdà és un espai literari imaginat per Isidre Grau que es concep com a exponent del boom de la construcció; del pas del franquisme a la democràcia; d'una societat més simple a una de molt més complexa. I Peguera és l'indret d'on prové Romà Canalda, un poble abandonat a la dècada dels

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

seixanta, humil i amb un punt de salvatge, però sense quedar exclòs del món convencional.

Ciutadà Canalda ja és la tercera novel·la que Isidre Grau publica amb l'Editorial Trípode. Es va estrenar en plena pandèmia amb *Un dissabte de primavera* i la tardor del 2021 va sortir *Setanta-tres dies amb el pare*.

INTERÈS LITERARI

«Una història molt ben narrada amb un retrat precís dels personatges i una anàlisi magnífica de les relacions humanes, una autèntica lliçó de psicologia i de saviesa pràctica, amb uns diàlegs directes i transparents. Impossible no fer-te-la teva. Un gran escriptor i una gran novel·la».

Xavier Pedrals

SOBRE L'AUTOR

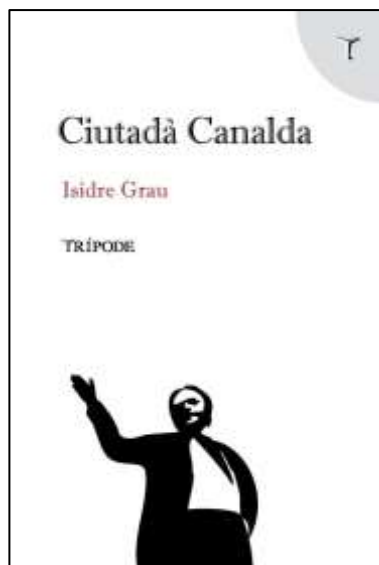

Isidre Grau (Sabadell, 1945) és autor de divuit novel·les, entre les quals destaquem la pentalogia d'*Els colors de l'aigua* (Premi Sant Jordi 1985), *La ciutat dels solitaris*, *L'home que perseguia la veritat*, *Un dissabte de primavera* i *Setanta-tres dies amb el pare*. Ha conreat narrativa breu, recopilada a *La pell dels anys. Contes 1981-1994*, i posteriorment ampliada amb *El dia de l'incident* i *Pinyols madurs*, contes difosos a *Núvol*. En una línia memorialista, ha publicat *Primer paisatge*, amb records d'infància ficcionats. Durant quinze anys va publicar al diari *Avui* articles amb reflexions sobre l'escriptura, i després va recollir aquesta experiència en els assaigs literaris *L'arquitectura del conte* (nova edició ampliada el 2016) i *La maleta de l'escriptor* (nova edició revisada el 2019). Va ser membre del col·lectiu Ofèlia Dracs.

***Podeu ampliar la informació sobre la novel·la als annexos de la nota de premsa, els quals contenen comentaris i observacions de l'autor pel que fa al procés de creació de l'obra.**

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

ISBN: 978-84-125865-6-5
Pàgines: 446
Mida: 14x21. Rústica amb solapes
PVP: 22,00 €
Publicació: març 2023
www.tripode.cat

TRÍPODE

L'Editorial Trípode va néixer l'estiu de 2018 amb la intenció de promoure noves veus d'autors catalans, i amb una molt acurada selecció; i alhora també, per descomptat, autors consolidats dins l'alta literatura.

El volum previst de publicacions és de 8/10 l'any, per tal de poder dur a terme una bona tria, cura i promoció de cadascun dels títols que publiquen.

El Trípode (del grec «tres peus») és físicament el símbol perfecte de l'estabilitat. Un recolzament per tres punts crea un pla virtual geomètric que implica que mai trontolli o es balancegi.

L'arrelament del nostre segell, el volem fonamentar en els bons autors, en la complicitat dels lectors i en l'amor per la literatura, que ens uneix a tots tres en una estabilitat perfecta.

Per ampliar informació o concertar entrevistes poseu-vos en
Contacte amb nosaltres!

Helena Batlle, comunicació

Tel.: 649 02 41 52 | comunicacio@tripode.cat

Pilar Blasco, editora

Tel.: 630 92 37 01 | info@tripode.cat

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

ANNEXOS

D'on va sorgir *Ciudadà Canalda*

L'embrió d'una novel·la no sempre és fàcil de definir. Les idees sobre futurs projectes se'm solen acudir quan estic embrancat en altres històries i no tinc gaire temps per atendre-les, per donar-hi una forma precisa. Deixo que es vagin infiltrant en el pensament, lliurement, sense fer-ne gaire cas, només com un pessigolleig.

En aquest cas, ja arrossegava aquell cansament que et fa dubtar del sentit d'escriure, de si val la pena dedicar-hi tantes energies. Però hi havia un tipus de triomfador, d'individu prepotent, que se m'anava imposant. El veia com un *rei del totxo*, potser convencional, i alhora li olorava algunes contradiccions, algunes febleses, i cada vegada tenia més ganes de desemascarar-lo. Potser perquè el notava esquerp, fort de caràcter, i per mi era un nou rept. Més aviat m'han interessat els caràcters femenins forts, mentre que els masculins he tendit a fer-los massa vulnerables.

Encara no sabia com es deia, ni d'on venia, però em passaven pel cap alguns personatges enfilats en tribunes públiques, mentre nosaltres, els ciutadans de carrer, els solem mirar (i sovint admirar) des de baix. N'hi ha molts que els deixem passar de llarg, i en canvi d'altres ens intriguen, tant com per fer-los baixar del pedestal i aconseguir que s'expliquin.

Trigaria a saber que el meu personatge es deia Romà Canalda, que havia estat una estrella en el sector de la construcció, malgrat els seus orígens humils i algunes jugades per saltar a primera línia. Gastava un posat altiu, entre seductor i aspre, força pagat d'ell mateix, amb una certa fortalesa animal en el seu interior. Era algú que com més temia més em convidava a abordar-lo. Jo el faria baixar de la tribuna i li faria confessar les seves veritats, les que no s'expliquen a ningú. Com m'ho podia muntar? Pensant-ho bé, res millor que un cara a cara amb un periodista, algú amb l'encàrrec professional de retratar-lo. Per què no l'encàrrec familiar d'una biografia?

El periodista Eloi Boada encara no existia i va haver de passar per unes quants esbossos fins a saber que era algú no estrictament neutral davant del biografat. Ell sí que era un ciudadà de carrer, acostumat a emmirallar-se en les tribunes, o a rebutjar-les, però en aquell cas tenia motivacions personals per voler desxifrar aquell home amb regust de mite, encara que li quedés tan llunyà en el temps.

Un altre rept va ser situar-los en un espai com Montcerdà, una població que no surt a cap mapa però que se li poden trobar moltes similituds amb qualsevol municipi de la perifèria de Barcelona. És l'indret que de rural ha passat a urbà del tot, amb un creixement tan brusc que se li han desdibuixat les anteriors maneres de viure-hi, passant per l'auge i la davallada de la indústria, evolucionant de la ciutat de serveis a les noves migracions.

Protagonista, antagonista i context. Mentre els vas definint, la imaginació se't va alimentant de multitud de referents, de connexions amb altres experiències. A part d'alguns exemplars de carn i ossos, aviat se'm va imposar el record de *Citizen Kane* —durant molts anys considerada la millor pel·lícula de la història del cinema. Si volia un personatge feréstec i

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

contradictori, ningú millor que en Charles Foster Kane, encara que aquest no tingués vinculacions amb el ram del totxo. Al cap i a la fi, jo volia explicar la història d'un ascens i un declivi i sospitava que hi podien haver alguns punts en comú. Sense que fos d'una manera premeditada, ni indispensable, els vaig fer coincidir pels seus orígens a la mineria; els vaig situar en una investigació periodística; i em va semblar que podien compartir algunes pulsions de la decadència. En tot cas, l'estampa d'aquell Orson Welles entre la joventut i el patetisme serien una bona companyia per carregar d'humanitat el meu Romà Canalda.

La resta va ser conuiu gairebé tres anys amb aquest parell de personatges i amb les realitats del seu voltant. Anar-los definint i modificant, pas a pas, responent als seus cops de timó. Fins que totes les referències externes sobraven, perquè ells ja havien assumit una vida pròpia i passaven a manar.

Montcerdà, un nou espai literari

Fa temps vaig parlar de Vinyes de Savall, tal com ara parlo de Montcerdà. Reconec que m'agrada moure'm per espais imaginaris, sense guardar estricta fidelitat a cap geografia concreta. És una forma de guanyar llibertat de moviments i de donar prioritat a la vida dels personatges i a les seves peripècies.

Però Montcerdà no és un indret de ciència-ficció ni una distopia; podria ser qualsevol d'aquests pobles de la perifèria de Barcelona que han acabat sent ciutats híbrides, de mida mitjana, deixant enrere els seus orígens rurals per orientar-se cap a la indústria i, quan aquesta ha caducat, s'han reconvergit en indefinides ciutats de serveis; una mena de calaix de sastre, on hi cap de tot, fins i tot les noves migracions.

És cert que Cerdanyola del Vallès encaixa molt bé amb aquest perfil, i que m'ha estat còmode pensar en molts dels seus espais reals per situar-hi alguns espais de la novel·la, canviant-los de nom i de configuració. Aquesta història s'ocupa més dels personatges que dels espais per on es mouen. Tanmateix, és molt probable que el lector local tradueixi el Turó Verd pel nostre Turonet, i quan se li parla de la construcció del polígon Fontelles, llegeixi Fontetes. Unes picades d'ullet que passaran inadvertides per als lectors de fora, que segurament se sentiran cridats a buscar els seus propis equivalents.

El que importa és que Montcerdà és un exponent del boom de la construcció; del pas del franquisme a la democràcia; d'una societat més simple a una de molt més complexa, on cadascú busca la manera de sobreviure. En aquest context és on en Romà Canalda i Serrat ha fonamentat la seva prosperitat i on ara el trobem en l'etapa més crítica de la seva vida. El mateix lloc on el periodista Eloi Boada s'ha procurat la subsistència fent de tot i ara el trobem de responsable d'una publicació setmanal gratuïta, amb una dedicació tan flexible que pot comprometre's a armar una biografia.

Aquest és l'escenari on ells dos i altres secundaris adquireixen vida, evolucionen i, amb els seus petits i grans conflictes, fan de mirall a realitats que no ens queden gaire lluny.

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

Com vaig arribar a Peguera

El meu personatge havia de procedir d'un entorn molt humil, més que precari, dins les dificultats de la postguerra. Li havia de buscar un lloc de naixement que no tan sols fos pobre sinó també amb unes condicions de vida molt dures. Cap comoditat que donés facilitats a una criatura que després superarà tots els obstacles i serà allò que en solem dir un guanyador. Volia un indret que no abonés l'èxit personal, però que alhora comportés uns valors naturals que podrien ser més valuosos que totes les noses.

Me l'imaginava un indret de la Catalunya interior, no gaire allunyat de Barcelona, però a prou distància perquè encarnés algun microcosmos singular. Un indret fins a un cert punt salvatge, sense quedar exclòs del món convencional.

Repasant el mapa prou recorregut de Catalunya, vaig pensar que tal vegada el lloc podia estar en aquell Alt Berguedà que coneixia més de passada que en profunditat; tan lleugerament que només havia vist la central tèrmica de Fígols des de la carretera.

Amb aquesta vaga idea, el 25 d'octubre del 2019 me'n vaig amb el cotxe nord enllà, amb Cercs com a primer objectiu. Fa un dia esplèndid, m'impresiona la soledat d'un poble que no té res de petit, però aviat parlo amb vianants que m'expliquen la davallada de la població al final de l'activitat minera. Continuo per la carretera que s'enfila cap a Sant Corneli, la colònia que ha sabut reconvertir-se en segona residència i fins i tot crear el Museu de les Mines de Fígols. Tot em sembla molt interessant, vaig entrant en matèria, però no trobo aquell indret salvatge on m'imagino el meu personatge de menut. Continuo fins a Fígols Vell, visito l'ajuntament, és realment un lloc aïllat, però no és aquest el que busco. Tiro endavant, m'aturo a la cruïlla de Fumanya i veig la indicació de Peguera, un poble que sé abandonat, però no m'hi aventuro. Baixo cap a Vallcebre, sense trobar un indret que m'encaixi. Arribo a Guardiola de Berga per demanar informació a l'anunciada biblioteca de l'escola, però em diuen que ja fa temps que ha tancat. Des de l'ajuntament em recomanen que acudeixi a l'Arxiu Comarcal de Berga, situat a l'antic Pavelló de Suècia.

Allà arribo a quarts de cinc de la tarda, just quan la secretària de l'Arxiu acaba d'obrir. Li explico amb vaguetats l'espai que tinc al cap i ella m'interpreta tant que em mostra el llibre exhibit a la prestatgeria del darrera. Es titula *Peguera i l'home de gel*, de l'autor Ramon Soler i Ribà. Ella me l'ensenya, mentre suggereix: «Potser aquest és el lloc que està buscant». És llavors que se m'encén a dins la llumeta i penso que té raó. Peguera, el poble abandonat a finals del anys seixanta. Res millor que un espai abandonat, malgrat que als anys quaranta encara tenia el seu sistema de vida i la seva personalitat.

Tot el que vaig llegint i sabent de Peguera, em confirma que allà és on es va criar el meu personatge. Amb una posterior conversa telefònica, el director de l'Arxiu em facilita tota mena de bibliografia i de contactes amb els experts sobre el lloc i la comarca. No en tinc cap dubte: Peguera serà l'origen de la història.

Tot va tan de pressa que tres setmanes després, el 16 de novembre, torno a l'Alt Berguedà, ja amb uns objectius precisos. La trobada a Vallcebre amb l'Antoni Casòliva, un dels últims habitants de Peguera, és molt instructiva i, juntament amb la família, m'acompanya a Peguera en un matí de sol radiant i quatre dits de neu. Plantar-se a la capçalera de la vall, sota la

Trípode, símbol perfecte de l'estabilitat

majestat del Roc de Peguera, i contemplar la renglera de cases derruïdes em referma el que ja tenia coll avall. Allà va néixer i créixer aquell que encara no es deia Romà Canalda i Serrat, tot i que no trigaria gaire a adquirir nom i caràcter.

Una visita al Museu de les Mines de Fígols i una amena tertúlia amb veïns de Cercs m'acaba d'obrir les portes a explorar el terreny. Posteriors converses amb Rosa Serra, Ramon Soler i Riba, Jeroni Villanueva i Jaume Corominas m'hi familiaritzen, mentre Romà Canalda no para de créixer.

Avui Peguera ja és un altre paisatge de la meva ànima.